



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 172/2021-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresnej prokuratúry Žilina sp. zn. 4Pv 215/11/5511 takto

### r o z h o d o l :

1. Postupom Okresnej prokuratúry Žilina v konaní sp. zn. 4Pv 215/11/5511 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresná prokuratúra Žilina **p o v i n n á** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh doručenej ústavnému súdu 8. februára 2021 vyplýva, že sťažovateľ má právnické vzdelanie a je advokátom zapísaným v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory pod [REDAKOVANÉ]. Opatrením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 0Tp/285/2011 z 1. júna 2011 bol sťažovateľ ustanovený z dôvodu povinnej obhajoby obvinenému [REDAKOVANÉ], ktoré bolo ďalším opatrením okresného súdu zrušené (č. k. 0Tp/285/2011 z 15. augusta 2011). Po ukončení povinnej obhajoby sťažovateľ 21. decembra 2012 okresnému súdu vyúčtoval náklady povinnej obhajoby (1 200,41 eur), ktoré mu súd nepriznal. Následne 28. septembra 2020 podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd odmietol z dôvodu, že okresný súd nie je kompetentný rozhodovať o vyúčtovaní trov konania (uznesenie č. k. IV. ÚS 574/2020 z 10. novembra 2020), keďže obhajoba spadala do prípravného konania. Na základe uvedeného podal sťažovateľ 1. decembra 2020 vyúčtovanie odmeny na okresnú prokuratúru, ktorá však podanie odstúpila na okresný súd

(č. k. 4Pv/215/11/5511 z 3. decembra 2020). Podľa okresnej prokuratúry s poukazom na § 553 ods. 5 Trestného poriadku má relevanciu fakt, že konanie neskončilo v prípravnom konaní, ale v konaní pred súdom.

## **II. Argumentácia sťažovateľa**

2. Sťažovateľ tvrdí, že okresná prokuratúra zasiahla do ním uplatnených práv postupom nekorešpondujúcim rozhodnutiu ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 574/2020. Postup okresného súdu a prokuratúry o sťažovateľovom vyúčtovaní trvá osem a pol roka (od 22. decembra 2012, keď sťažovateľ na okresnom súde podal podanie o vyúčtovaní odmeny a hotových výdavkov spojených s obhajobou, do podania ústavnej sťažnosti 8. februára 2021).

3. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnej prokuratúre konať bez zbytočných prietahov a priznať mu primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur.

## **III. Vyjadrenie okresnej prokuratúry a replika sťažovateľa**

4. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v mene dotknutej okresnej prokuratúry vo svojom vyjadrení uviedla, že sťažovateľ nevyužil dostupné právne možnosti (žiadosť o preskúmanie postupu prokurátora nadriadeným prokurátorom). Generálna prokuratúra uviedla, že v platnej právnej úprave § 553 ods. 3 Trestného poriadku „o výške odmeny a náhrady obhajcu podľa osobitného predpisu, ktorý ukončil zastupovanie vo veci, rozhodne na návrh obhajcu orgán činný trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania“. Podľa názoru generálnej prokuratúry sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu nákladov povinnej obhajoby od 1. júna 2011 do 15. augusta 2011, pričom „podľa vtedy platnej právnej úpravy mohol sťažovateľ adresovať návrh na priznanie nákladov povinnej obhajoby až po právoplatnom skončení trestnej veci“. Generálna prokuratúra uviedla, že trestné konanie bolo právoplatne skončené konaním pred súdom v marci 2012. Generálna prokuratúra následne konštatovala, že „s účinnosťou od 1. januára 2016 došlo k zmene právnej úprava tak, že podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku bolo možné uplatniť nárok na náhradu trov konania už po skončení zastúpenia, a teda uplatnenie nároku nebolo viazané na právoplatné skončenie trestného konania. Časový stret právnych úprav nebol legislatívne upravený v prechodných ustanoveniach.“. Sťažovateľ urgoval okresný súd o vydanie rozhodnutia o nákladoch povinnej obhajoby bez povšimnutia zmeny právnej úpravy. Následne okresná prokuratúra „po zistení, že okresný súd pôvodný návrh sťažovateľa z roku 2012 dovtedy nevybavil, odstúpila jeho návrh tomuto súdu. Viedli ju k tomu i dôvody, že jediný súd disponujúci celým spisovým materiálom môže objektívnym spôsobom ustáliť, či trovy konania boli už sťažovateľovi priznané, v akom rozsahu, resp. mu neboli vôbec priznané.“. V závere podania konštatuje, že okresný súd uznesením rozhodol podľa § 553 ods. 2 a 5 Trestného poriadku a priznal

sťažovateľovi odmenu a náhradu hotových výdavkov 810,43 eur (č. k. 28T/123/2011 z 15. marca 2021).

5. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení uviedol, že prokuratúra mala možnosť si vyžiadať trestný spis z okresného súdu a že prokuratúra odmietla rozhodnúť o trovách obhajoby bez relevantného zdôvodnenia.

#### **IV.**

#### **Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti**

6. Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre účely realizácie dôslednejšieho prieskumu sťažovateľom tvrdených skutočností.

#### **IV.1. K namietaným priet'ahom pri rozhodovaní o náhrade trov obhajoby:**

7. Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej dotknutý orgán rozhoduje, správanie účastníka konania a postup samotného dotknutého orgánu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na povahu veci v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

8. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že namietané priet'ahy sa týkajú rozhodovania o náhrade trov obhajoby. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že rozhodovanie o trovách obhajoby je konaním akcesorickým, teda vedľajším k rozhodovaniu vo veci samej. Rozhodovanie o trovách obhajoby patrí medzi bežnú agendu prokuratúry, a tým nemožno hovoriť o skutkovo či právne zložitej veci.

9. V správaní sťažovateľa ako druhého kritéria neboli zistené skutočnosti, ktoré by významne vplývali na vznik zbytočných priet'ahov.

10. V prípade postupu samotnej okresnej prokuratúry vyplýva, že od predloženia vyúčtovania náhrady trov obhajoby sťažovateľom do podania ústavnej sťažnosti vznikali medzi okresnou prokuratúrou a okresným súdom spory o príslušnosť vo veci rozhodovania o náhrade trov obhajoby, pričom okresná prokuratúra na svoju obhajobu používa výklad predchádzajúcej právnej úpravy TP, v ktorom je uvedené, že o náhrade trov obhajoby má rozhodovať orgán až po právoplatnom skončení veci, teda že rozhodnúť má príslušný súd, a nie orgán činný v trestnom konaní.

11. Ústavný súd chce v tejto časti podotknúť, že nepokladá takýto výklad za ústavne akceptovateľný z dôvodu, že podľa tejto úvahy v prípade dlhoročných súdnych procesov by musel obhajca, ktorý bol ustanovený v prípravnom konaní a zároveň by toto zastupovanie bolo ukončené v prípravnom konaní, vyčkať až do právoplatného skončenia trestnej veci.

12. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (okresnej prokuratúry) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 688/2014).

13. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval predmetné viac ako osemročné rozhodovanie o trovách obhajoby ako relevantné prieťahy a deklaroval porušenie uplatnených práv zapríčinené nesprávnou činnosťou okresnej prokuratúry, teda konaním, ktoré nevedie k efektívnemu odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o ich veci rozhodol (III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

#### **IV.2. K čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 1 dodatkového protokolu:**

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je podľa sťažovateľa skutočnosť, že okresná prokuratúra sa neriadila a nerešpektovala názor ústavného súdu uvedený v uznesení ústavného súdu z predbežného prerokovania č. k. IV. ÚS 574/2020 z 10. novembra 2020, v ktorom ústavný súd uviedol, že príslušným orgánom, ktorý má v prípade sťažovateľa rozhodovať o náhrade trov obhajoby, je okresná prokuratúra. Ústavný súd týmto uznesením konštatoval zjavnú neopodstatnenosť sťažovateľovej predošlej ústavnej sťažnosti z dôvodu, že ako odporcu uviedol okresný súd a už podľa už uvedeného názoru tento súd nebol príslušným orgánom na rozhodovanie o trovách obhajoby. Konkrétne uviedol: *«Z predostretej zákonnej úpravy vyplýva, že o návrhu sťažovateľa na náhradu trov povinnej obhajoby, ktorý 21. decembra 2012 doručil okresnému súdu, nemal rozhodovať okresný súd, ale príslušný orgán prípravného konania, keďže k ukončeniu jeho zastupovania došlo v prípravnom konaní, a nie v konaní pred súdom. Táto skutočnosť explicitne vyplýva zo zákonnej dikcie § 553 ods. 3 Trestného poriadku („rozhodne na návrh obhajcu orgán činný v trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania“). Alternatíva orgánu príslušného na rozhodnutie tu nie je daná na výber obhajcu, ale závisí od časového momentu ukončenia zastupovania. Ak došlo k ukončeniu zastupovania obhajcom v čase, keď sa vec nachádzala v prípravnom konaní, mal si sťažovateľ uplatniť svoj nárok na náhradu trov obhajoby na orgáne prípravného konania (obdobne tak pozri bod 26 vo veci sp. zn. IV. ÚS 63/2020). Sťažovateľ si tak svoj nárok uplatnil na vecne nepríslušnom orgáne, v dôsledku čoho tak medzi postupom okresného súdu v napadnutom konaní a porušením ním označených práv nie je vecná/príčinná súvislosť. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) ako zjavne neopodstatnenú.»*

15. Z ústavnej sťažnosti, ako aj z vyjadrenia generálnej prokuratúry vyplýva, že sťažovateľ sa po rozhodnutí ústavného súdu obrátil na okresnú prokuratúru a žiadal ju o naplnenie právneho názoru senátu ústavného súdu (aby o jeho nároku rozhodla práve okresná prokuratúra). Tá po doručení sťažovateľovho podania na okresnú prokuratúru toto podanie postúpila okresnému súdu, ktorý uznesením č. k. 28T/123/2011 z 15. marca 2021 sťažovateľovi priznal náhradu trov obhajoby vo výške 810,43 eur.

16. Ústavný súd vlastným šetrením zistil, že proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť s odôvodnením, že mu nebola priznaná odmena za dva úkony právnej služby, preto žiadal, aby mu okresný súd priznal celú čiastku náhrady trov obhajoby v sume 984,26 eur. Okresný súd uznesením č. k. 28T/123/2011 z 9. septembra 2021 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

17. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde alebo inom orgáne Slovenskej republiky (napr. prokuratúra). Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdov a iných orgánov nezávisle a nestranné vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá

ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu a inú právnu ochranu vykonáva. Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (II. ÚS 272/08).

18. Článok 20 ods. 1 ústavy ustanovuje, že každý má právo vlastníť majetok. Tento článok nielenže ustanovuje, že každý má právo vlastníť majetok, ale súčasne zaručuje (podobne aj čl. 1 dodatkového protokolu) realizáciu vlastníckych oprávnení. Z ústavnej sťažnosti v tejto súvislosti vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia ním napadnutých práv z dôvodu, že postupom okresnej prokuratúry, resp. jej nesprávnou činnosťou (nerešpektovaním uznesenia ústavného súdu) došlo k porušeniu jeho práva vlastníť, a nakladať s majetkom, ktorý by nadobudol rozhodnutím okresnej prokuratúry o náhrade trov obhajoby.

19. Z vyjadrenia generálnej prokuratúry je zjavné, že o náhrade trov obhajoby už rozhodol nepríslušný okresný súd, čím mala byť sťažovateľovi naplnená satisfakcia. Aj napriek tomu, že sa s uvedeným tvrdením *de facto* súhlasí dá, okresná prokuratúra evidentne svojím postupom ignorovala nález ústavného súdu, čo je postup neakceptovateľný. Už tento postup sám osebe dôvodí porušenie namietaných referenčných noriem, s čím korešponduje aj výrok tohto rozhodnutia.

## V.

### Príkaz konať

20. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval nesústredenú činnosť okresnej prokuratúry ako relevantné prieťahy (okresná prokuratúra o veci dodnes nerozhodla) a deklaroval porušenie uplatnených práv. S poukazom na uznesenie okresného súdu (č. k. 28T/123/2011 z 15. marca 2021) o priznanej odmene a náhrade za hotové výdavky v súvislosti s trestným konaním sp. zn. 0Tp/285/2011, právoplatné skončeným v marci 2012, ústavný súd však už považoval za bezpredmetné prikázať okresnej prokuratúre konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

## VI.

### Primerané finančné zadosťučinenie

21. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur, ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľa s postupom okresnej prokuratúry a s celkovou dobou konania viac ako osem a pol roka. Ústavný súd prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv implicitne zahrňuje aj satisfakčný prvok, preto sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovel.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2021

**Robert Šorl**  
predseda senátu